

NAGY ATTILA

***Memoár - A gyermekkor elveszett paradicsoma,
és a magyar katonatiszt***

Gyergyóditróban születtem, a hideg hegyek között, de gyermekkorom elveszett paradicsomát Szovátának, Szakadátnek tekintem, ahol Édesapám született. Gyerekkorban a legtisztább a nagy archetípusok közvetlen élménye, vonzása, még, ha nem is tudatosak. Az élet, a kultúra célja az kellene, hogy legyen, hogy ápolja, ezzel tudatosítsa a nagy archetípusokat, hogy ez által megtörténjenek az ember mélységeiben azon átalakulási folyamatok, az élet folyamán, melyek a személyi érettséghez, teljességhez vezetnek. A nagy ősképek maguk is teljesség szimbólumok, transzcendenciára utaló jelek. Ezért ezek élménye nem más, mint a hiteles vallási élmény, mely gyermekkorban spontán módon kezdődik, és egy egész életen keresztül kellene tartania, míg az ember eléri a teljességet. Mert a vallás céljához hozzátartozik a személyiség teljességének elérése is, Istent csak így tudjuk megtapasztalni a saját mélységeinkben, és így tudunk egyesülni vele, ami a vallás célja. Kultúránk, civilizációnk formalizmusa, itt a vallás is beleértődik, a spontán gyermekkori vallási élmény ellenében hatnak, azt inkább visszaféjlesztik, mint ápolják.

Az elveszett paradicsom élmény is egy ilyen ősrachetípus, azonos a bibliai elveszett paradicsommal. Ez az archetípus a kert szimbólumában nyilvánul meg, a kert egy teljesség szimbólum. Ditróban, ahol először laktunk, a szomszéd, Szász Jenő bácsiék gyönyörű szép nagy kertje jelentette számomra a paradicsom, a teljesség élményét. Gyermekükkel, Miklóssal sokat játszottunk ott – mert az ember minden pillanatával, gesztusával, a teljességet keresi, azt szeretné megélni, arra irányul. Utána elköltöztünk, ott már a mi kertünk nem jelentette számomra ezt az élményt. De részben pótolták a szakadati nyári vakációk, nagyszüleimnél, ahogy a helyiek ismerték, Nagy Albert nagyapámnál, és Ilona nagyanyámnál. A közeli, erdős dombok a paradicsomkert élményét nyújtották, mert azt a boldogságot soha sehol nem éreztem. Sajnos, most amikor ritkán visszajárok, már nem érzem azt Szakadátban, mit gyerekkoromban, nem az eltelt idő, nem a korom, hanem az, hogy egyre jobban beépül, és a modern épületek annyira megváltoztatták, hogy már nem a gyermekkorom Szakadátja. Valami más, ezért nyugodtan mondhatom, hogy az is egy elveszett paradicsom lett, Jenő bácsiék kertje után – az lehet, még úgy van.

Életünk, halálunkig, nem más, mint ennek az elveszett paradicsomnak a keresése, a teljesség keresése, ami nem más, mint személyiségünk teljessége, és Isten a legfőbb teljesség.

Gyerekkoromban Szakadátot Édesapám, akit ugyan csak Albert névre volt kereszteltek, gyerekkori háborús történetei tették még varázslatosabbá. Mesélte, hogy amikor folyt Régennél a csata, a II. világháború idején, a magyar-német csapatok meg szerették volna állítani a ruszkit. Napokon keresztül, éjjel nappal lehetett hallani az ágyuk dörgését. De mivel nem sikerült, napokon keresztül nézte, ahogy a sok katona vonul vissza. Csodálkozott, hogy nem tudta annyi katona megállítani a ruszkit – gyerekként nem tudta, hogy azok sokkal többen voltak. Gyerekként én is mélyen átéltem a lelki szemeimmel a régi csatát, és magamban bosszankodtam, hogy nem tudták megállítani a magyarok a ruszkit. Később tudtam meg, a történelemlényvekből, hogy azt már rég elveszítették, már akkor, mikor Hitler megszületett.

Mikor a front elvonult, mesélte Édesapám, egy magyarországi magyar tisztecske lemaradt a fronttól. Nagyon büszke, hetyke fiatal tiszt volt. Piros csizmája, karórája volt, mikre büszke volt, peckesen járkált velük. Nagy jóindulattal mondták az emberek, hogy jön a ruszki, jön a dávjászász, jobb, ha nem mutogatja óráját, és jobb, ha lehúzza a csizmáját, mert ha nem, lehúzza a ruszki, mert az elvesz mindent, mi neki tetszik, és aki ellenáll azt lelövi, mint a kutyát. Nem hitte. Aztán megjöttek dávjászászék, és a tisztecske, csizma, és óra nélkül maradt. Szégyenében aztán elhúzza a csíkot.

Még egy történetre emlékszem, amit Édesapám mesélt, ami ugyan csak magyar tisztekről szólt. Valahol, Szovátahoz közel, magyarországi magyar tiszteket látott Édesapám, kik románokat aláztak meg azzal, hogy levágták a kieresztős ingüket, övön alul. (Amint megtudtam utólag, nem románok voltak, hanem csángók. Azért írtam románokat, mert Édesapám úgy mesélte, és meg akartam őrizni a történetet úgy, ahogy mesélte. Végül is a történetnek a tanulsága a fontos.) Az erdélyi magyar, székely tisztek mondták, ez nem jó, mert mi itt maradunk, és ha a háborút elveszítjük, márpedig úgy néz ki, ennek mi isszuk meg utólag a levét. Természetes a magyar tisztek nem hitték. És vajon hány utólagos román atrocitás, magyar gyilkolás, köszönhető a magyarországi tisztek meggondolatlan nagyképűségének, mert bosszúból történt sok román atrocitás, magyar gyilkolás!

A piros csizmás tisztecske nem hitte, amit mondtak neki; a rögtönzött szabóknak felcsapott magyarországi tisztek sem hittek az erdélyieknek, de minden úgy lett, ahogy a figyelmeztetők mondták. Beigazolódtott minden. Ezek nem egyedi esetek voltak, hanem téves történelmi magatartás egy nemzet vezetői részéről, ami megelőzte Trianont is.

Trianon előtt, figyelmeztetett Gróf Mikó Imre, jóval később, már későn, Ady, és még mások is, igaz kevesen, a román veszélyre, Erdély elvesztésének veszélyére. Nekik sem hitt senki! Tisztát maga egy román nemes asszony figyelmeztette, átutazóban Párizs fele, hogy vigyázzanak a magyarok, mert oda lesz Erdély.

Erre cinikusan azt kérdezte: „Akkor a geszti birtokom hova fog esni, Romániához, vagy Magyarországhoz?” Freud, a bécsi pszichológus, kifejezetten úgy fogalmaz, hogy „a magyarok nem hiszik”, de országotuk fel fogják darabolni.

Ami szembetűnő az őszösvetségi zsidóság történelmében, a próféták figyelmeztetéseinek jelentősége a nép életében. A próféta az – maga is archetípus –, aki tartja a kapcsolatot a közösség kollektív tudattalanjával, a nagy archetípusok helyével, és mint egy antenna fogja annak figyelmeztető jelzéseit, amit az küld a közösség számára figyelmeztetésként a veszedelemre. A veszedelmek fel nem ismerése, azt jelenti, hogy a közösség rossz viszonyban van a nemzeti kollektív tudattalannal, és ezért annak vezetői nem képesek fogni, annak jelzéseit, vagy annyira el van idegenedve tőle, hogy nem is jelez. Itt azoknak a nagy képeknek a helyéről van szó, amelyekhez ösztönösen vonzódunk, gyerekként, és amelyek munkájának köszönhető a személyi érettség, teljesség, és ennek a nyomán a kapcsolat Istennel. Ezen képeken alapul egyéni, és nemzeti létünk, vagyis identitásunk. Mi azt mondjuk, hogy mi védjük, óvjuk nemzeti identitásunkat. Az identitás egy belső szellemi mag, ami a nagy ősképekben nyilvánul meg, a szellem képeiben. Ezért nyugodtan mondhatjuk, hogy ő véd bennünket, a mag, nem mi őt. Ő figyelmeztet a készülő veszedelmekre, ezért nekünk a tennivalónk csak annyi, hogy csak ápoljuk a vele való kapcsolatot, a rá irányuló figyelmünkkel, de nem hozzuk létre – ő az aktív, nem mi, mint ahogy szeretjük hangoztatni a nemzeti identitásvédelemmel, amikor magunkat állítjuk ki aktívnak. Dan Zamfirescu ortodox teológus, az ortodoxiát a katolicizmussal összehasonlító könyvében következőképpen ír a románságról: a románság olyan, mint a szikla, a zátony, a víz felszíne alatt, az óvatlan hajósok nem veszik észre, léket kap a hajójuk, és elsüllyed. A Nagy Magyarország nevű hajó kapitánya, kormányosa, a legénység, nem számolt a románsággal – „nem hitte”. Vagyis, ha igen, későn, és elsüllyedt.

A tenger, mint archetípus, vagyis annak mélye, ami a felszín alatt van, a tudattalant szimbolizálja. A mélység, ami az időben még távoli, de közelgő veszedelmeket érzékeli, ahol már tudattalanul jelen van a veszedelem, mert az már az időtlen birodalmához tartozik, az a tudattalan, a mélyebb, de sokszor tudattalan tudatosság helye. Az erős nemzeti identitás alapja az ezzel való jó viszony, amit nem lehet létrehozni, csak ápolni lehet, vagy elhanyagolni, hátat fordítani neki, nem venni tudomásul, mi maga a rossz viszony. Nekünk, magyaroknak, az alapvető problémánk, ami meghatározta történelmünket a kereszténység felvétele óta, minden történelmi tragédiánk mögött valahol ott volt, hogy nem voltunk, vagyunk jó viszonyban a nemzeti kollektív tudattalanunkkal. A Nagy Magyarország hajósai nem ismerték a mélységeket a történelemben, mely fölött hajóztak, ezért voltak képtelenek érzékelnéni a nyilvánvaló figyelmeztető fizikai valóságot, például a figyelmen kívül hagyott román követelések Trianon előtti évtizedekben – nem hittek

Scăldarea în lacul Ursului — Fördözés a medvetóban
Baden im Bäreneteich

nekik sem. Akik nem veszik tudomásul a mélységeket, azok a felszínt sem annak ismerik ami, mert a felszínt a mélységek ismertetik meg. Az erdélyi román tömegeket, sajnós a tudattalanunkkal való rossz viszonyunk, minden figyelmeztető fizikai jelenlétük ellenére, tudattalanná tette. A mélységek játéka, ha rossz viszonyban vagyunk vele, és a nyilvánvaló valóságot nem vesszük tudomásul.

Sajnos most sem a mélységek irányába figyelünk. Nemzeti retorikánk épp úgy nem veszi tudomásul az igazi problémát, rossz viszonyunkat a nemzet kollektív tudattalanjával – igaz ez az európai ember betegsége, hogy krónikusan rossz viszonyban van tudattalanjával -, mint ahogy nem vették tudomásul eleink a románokat Erdélyben, a magyar katonatisztek a figyelmeztetéseket. Nemzeti identitásvédelmünk inkább külsődleges, csak a külsőre irányul, mint a piros csizmájára büszke magyar tiszté, és nem a mélységekkel való jó viszony ápolására, ami az igazi identitás.

Az élet lényege, hogy a gyerekkor képi vonzatait ápoljuk, magas szellemi szintre emelve tudatosítsuk, ezzel megteremtve a jó viszonyt tudat és tudattalan között, mert ez az emberi, és ezen keresztül az erős nemzeti identitás alapja. Ezt a szellemi nemzetvédelmet, nemzetápolást nem lehet úgynevezett előre kidolgozott projektekkel, stratégiákkal megvalósítani, mert ezek tulajdonsága, hogy csak a tudatra alapoz, és a legfontosabbat, a tudattalant, mellőzi. És nem lehet mellőzni azt a belső szellemi, a mélységekben rejlő szellemi magot, igazi tudatot, mi az élő nemzeti identitás alapja. A nemzetet a szelleme tartja meg, ápolja, ami messze több, hatalmasabb, mint a kicsinyes emberi akarat.

Végül is az elveszett paradicsom mi magunk vagyunk, bennünk van, ez a teljesség az alapja mindennek, egyéni és nemzeti létünknek. A birodalmak, nemzetállamok, csak ennek, külső, szekularizált változatai.

